

Onderzoek naar Flora- en faunawet soorten bij Papeweg 5 te Oud-Beijerland

Rapport 2016-08
Evelien van Doorn & Sander D. Elzerman

Onderzoek naar Flora- en faunawet soorten bij Papeweg 5 te Oud-Beijerland

Status uitgave	Definitief
Rapport nr.	2016-08
Auteurs	E. van Doorn (Nature4All) & S. D. Elzerman (Elzerman Ecologisch Advies)
Datum uitgave	14 oktober 2016
Projectnr.	2016060
Opdrachtgevers	Dhr. M. Lagrand & dhr. K. Hoornweg
Foto's voorzijde	E. van Doorn
Kaartmateriaal	GoogleEarth (2016)

© Elzerman Ecologisch Advies
Leeuwerik 20
3299 BZ Maasdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Elzerman Ecologisch Advies kan door de opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

Inhoud

1	Aanleiding	4
2	Flora- en faunawet.....	4
3	Beschrijving onderzoeksgebied	7
4	Methodiek	8
5	Resultaten	9
5.1	Vogels.....	9
5.2	Zoogdieren.....	10
5.3	Overige soortgroepen.....	11
6	Conclusie en aanbevelingen	12
7	Ecologisch Werkprotocol	13
	Literatuur	15
	Bijlage 1. Kennisname Ecologisch Werkprotocol.....	16
	Bijlage 2. Logboek bevindingen en afwijkingen.....	17

1 Aanleiding

Voor de realisatie van twee woonhuizen aan de Papeweg 5 in Oud-Beijerland, provincie Zuid-Holland, moet het bestemmingsplan aangepast worden. In het kader van deze ruimtelijke ontwikkeling is een flora en fauna quickscan uitgevoerd. Tijdens de quickscan is vastgesteld dat de Huismus *Passer domesticus* een nestgelegenheid had binnen het projectgebied (Elzerman & van Doorn, 2015). Daarnaast bleek het woonhuis in het projectgebied geschikt te zijn voor vleermuizen. Het voorkomen van verschillende soorten vleermuizen in de directe omgeving is bekend. Het was alleen onduidelijk of vleermuizen gebruik maken van het woonhuis binnen het projectgebied. Om dit nader in beeld te brengen is soortgericht vervolgonderzoek uitgevoerd. Wanneer beschermde functies worden aangetroffen is een ontheffing op de flora- en faunawet nodig.

Het projectgebied ligt aan de Papeweg 5 net buiten de bebouwde kom van Oud-Beijerland. (Figuur 1). Op deze locatie staan twee loodsen en een woonhuis. Op het terrein was voorheen een garagebedrijf met woonhuis gevestigd. Momenteel doen de loodsen dienst als opslagplaats en is het woonhuis onbewoond.

Figuur 1. De projectlocatie in Oud-Beijerland is rood omkaderd.

2 Flora- en faunawet

Dit onderzoek richt zich op beschermde soorten uit de Flora- en faunawet. In beginsel zijn alle in Nederland in het wild levende dieren en planten beschermd. De bescherming wordt vormgegeven door verbodsbepalingen en een Algemene Zorgplicht.

Voor bepaalde soorten geldt een vrijstellingsregeling. Uitgangspunt hierbij is dat de werkzaamheden geen afbreuk mogen doen aan het duurzaam in stand houden van planten- of dierenpopulaties. Daarnaast gelden verzwaarde eisen voor soorten die in bijlage IV (Tabel 3) van de Europese Habitatrichtlijn worden genoemd en voor de aangewezen zeldzame en bedreigde soorten genoemd in Bijlage 1 van de Algemene Maatregel van Bestuur (Vrijstellingenbesluit).

Aanvragen voor een ontheffing op de Flora- en faunawet worden ingediend bij en beoordeeld door de Rijksdienst van Ondernemend Nederland (RVO) van het Ministerie van Economische Zaken (Ministerie van EZ). Wanneer de wetgeving van de Flora- en faunawet overtreden wordt dan kan een handhaver het werk stilleggen, de activiteiten verbieden, beëindigen en/of een proces-verbaal opmaken. Een overtreding op de Flora- en faunawet wordt gezien als een economisch delict. Het Openbaar Ministerie kan in het geval van een overtreding uiteindelijk het vonnis uitspreken.

Algemene Zorgplicht (Art. 2)

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en niet van individuen. Het leven van elk individueel dier en plant wordt echter wel erkend. Mensen mogen geen handelingen verrichten die het welzijn van het individu aantasten. Vanuit deze gedachte is de Zorgplicht opgesteld:

1. *Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;*
2. *De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.*

De Zorgplicht is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Verbodsbepalingen

De bescherming van planten en dieren is gebaseerd op het 'Nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen, dat in principe werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geen negatief effect mogen hebben op beschermde flora en fauna, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer de activiteiten geen negatief effect hebben op de flora en fauna dan is er geen ontheffing nodig. Het is raadzaam om voor aanvang van een project het voorkomen van beschermde soorten in kaart te laten brengen. Bij een flora en fauna onderzoek wordt niet alleen het voorkomen van een soort binnen het plangebied bepaald, maar ook de mate van aanwezigheid, de functie die het gebied vervult voor de soort en daarmee het effect van de activiteiten op de soort.

De volgende verbodsbepalingen zijn in dit kader van belang:

Artikel	Verbodsbepaling
8	het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
9	het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
10	het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
11	het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
12	het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Een aantal soorten flora en fauna kent een zwaardere beschermingsregime (Ministerie van LNV, 2005). Deze soorten zijn verdeeld over drie tabellen in de bijlage van de Flora- en faunawet. Het is mogelijk om voor deze soorten een ontheffing aan te vragen. Dit hangt af van de zeldzaamheid van de soort en de impact van de werkzaamheden. Indien zich nieuwe soorten vestigen in Nederland dan kan dit aanleiding geven tot het opnemen van de soort in één van de tabellen. Dit is bijvoorbeeld recent gebeurd met de Wolf *Canis lupus*.

Beschermde soorten verdeeld over drie tabellen

In **Tabel 1** staan de soorten met het lichtste beschermingsregime. Voor soorten die opgenomen zijn in deze tabel geldt een algemene vrijstelling of ontheffing met lichte toetsing. Dit hangt af van het type activiteit en het effect dat dit heeft op de beschermde soort(en). Bij bestendig beheer, onderhoud en gebruik is in veel gevallen de vrijstellingsregeling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet van toepassing. Als geen sprake is van dit type werkzaamheden dan is een aanvraag voor een ontheffing verplicht. De Algemene Zorgplicht blijft onder alle gevallen wel van kracht.

Bij **Tabel 2** is sprake van zwaarder beschermingsregime. Hier dient voor de werkzaamheden, zoals die genoemd zijn bij Tabel 1, te worden gewerkt volgens een Gedragscode. Voor sommige sectoren, zoals de Unie van Waterschappen (2011) en Stadswork (2014), is een algemene gedragscode opgesteld. In andere gevallen is een gedragscode voor de specifieke situatie verplicht in de vorm van een Ecologisch Werkprotocol. Alleen in die gevallen is ontheffing niet verplicht. Bij de overige activiteiten moet een ontheffing worden aangevraagd die licht wordt getoetst.

Het zwaarste beschermingsregime kent **Tabel 3**. In deze tabel staan soorten die op Europees niveau onder druk staan. Het zijn soorten, die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de Algemene Maatregel van Bestuur. Voor activiteiten gericht op bestendig beheer of gebruik is het verplicht een onderzoek uit te voeren. Een gedragscode volstaat hier niet. Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen en werkzaamheden is het bij deze soorten verplicht een ontheffing aan te vragen.

Vrijstellingsregeling afhankelijk van type activiteit

Bij de beoordeling van werkzaamheden op plaatsen waar beschermde soorten voorkomen wordt onderscheid gemaakt in de volgende typen:

- Bestendig beheer en onderhoud (ook in water, land- en bosbouw);
- Bestendig gebruik;
- Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Voor activiteiten die jaar op jaar worden uitgevoerd en de ruimtelijke situatie niet ingrijpend veranderen geldt over het algemeen een vrijstelling voor de soorten uit Tabel 1. In het geval van de aanwezigheid van soorten uit Tabel 2 dient te worden gewerkt volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Het element 'bestendigheid' is bij dit type activiteiten zeer belangrijk. Bij bestendig beheer en onderhoud kan worden gedacht aan de voortzetting van bestaand maaibeheer van wegbermen, natuurbeheer en werk aan watergangen. Activiteiten in natuur- en recreatiegebieden, die al langere tijd op dezelfde manier worden uitgevoerd, vormen een voorbeeld van het begrip bestendig gebruik.

De werkzaamheden gericht op ruimtelijke ontwikkeling en inrichting hebben vaak tot gevolg dat de situatie, al dan niet tijdelijk, ingrijpend verandert. Hierbij kan het gaan om verbouwingen aan een huis, de aanleg van een weg of de aanleg van een nieuwbouwwijk. De impact van dergelijke werkzaamheden op de soorten uit de drie tabellen dient te worden getoetst. Dit leidt mogelijk tot de aanvraag van een ontheffing en/of het treffen van compenserende maatregelen.

Vogels

In de eerder genoemde tabellen zijn vogels niet opgenomen. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten worden in beginsel gelijkwaardig beschermd. Het is in het algemeen verboden om vogels te doden, te verontrusten, hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen te verstoren. Indien de werkzaamheden betrekking hebben op bestendig beheer, onderhoud of gebruik dan kan worden volstaan met een goedgekeurde gedragscode. Voor verstoring tijdens het broedseizoen worden geen ontheffingen verleend. Buiten het broedseizoen geven de activiteiten minder problemen. Een uitzondering hierop vormt een selectie aan vogelsoorten die jaarrond bescherming genieten (Ministerie van LNV, 2009). De vaste rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van deze soorten mogen ook buiten het broedseizoen niet gestoord worden.

De lijst met jaarrond beschermde soorten is ingedeeld in vijf categorieën. Hiervan zijn in principe de soorten uit de eerste vier categorieën jaarrond beschermd en die uit de vijfde categorie alleen tijdens het broedseizoen. De vaste rust- en verblijfplaats van een soort uit deze laatste categorie kan bij 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' jaarrond beschermd worden. Een ecologisch onderzoek naar (broed)vogels dient zich dan ook niet te beperken tot de nesten, maar ook tot het verkrijgen van inzicht in de omgeving.

Voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen

Naast de dieren zelf worden ook hun voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd. Onder een voortplantingsplaats wordt niet alleen een nest van een vogel of kolonieverblijf voor vleermuizen verstaan, maar ook de directe omgeving. Sommige soorten fauna zijn zeer kritisch wat betreft hun foerageerplek of slaapplek. Zij stellen specifieke eisen aan het leefmilieu en kunnen daardoor moeilijk overschakelen op een veranderde situatie. In die gevallen dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer werkzaamheden hier invloed op uitoefenen.

3 Beschrijving onderzoeksgebied

Het projectgebied bestaat strikt genomen uit de woning en twee grote geschakelde bedrijfsloodsen (Figuur 2 tot en met 5). Voor het flora en fauna onderzoek is breder gekeken dan alleen naar het projectgebied. Op die manier kunnen mogelijke randeffecten op beschermde soorten worden beoordeeld.

Figuur 2. Aanzicht bedrijfsloodsen vanaf de Papeweg.

Figuur 3. Aanzicht woonhuis vanaf de Papeweg.

Binnen het projectgebied staan twee loodsen en een woonhuis. De loodsen zijn gebouwd in 1960 en 1965 en huisvestte een garagebedrijf. De loodsen zijn voorzien van een plat betonnen dak, enkelwandige muren en grote ramen. Het woonhuis is gebouwd in 1936. Het gebouw is voorzien van een pannendak met oranje geglaazuurde pannen. Door verzakkingen zijn scheuren ontstaan die van buitenaf dichtgestuct zijn. De muren zijn opgebouwd uit bakstenen met een kleine spouwruimte. Achter de woning ligt een grasveld met fruitbomen (Figuur 4 en 5).

Figuur 4. Achteraanzicht van het woonhuis.

Figuur 5. Overzicht van de achterzijden van de bedrijfsloodsen.

4 Methodiek

Het onderzoek richtte zich op beschermde soorten van de Flora- en faunawet. Met name de soorten van Tabel 2 en 3 uit de bijlage van de Flora- en faunawet zijn hierbij van belang. Wanneer de werkzaamheden de soorten flora en fauna uit deze tabellen treffen dan is het werken volgens een goedgekeurde gedragscode of ontheffing verplicht (art. 75). Naast de soorten uit de tabellen vallen ook vogelsoorten, waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is, onder dit beschermingsregime. Naar aanleiding van de flora en fauna quickscan (Van Doorn & Elzerman, 2016) richtte het vervolgonderzoek zich op de Huismus en vleermuizen. Er zijn soortgerichte inventarisatiemethodieken ingezet om het onderzoek effectief uit te voeren. Een overzicht van de bezoekmomenten is weergegeven in Tabel 1.

Algemene broedvogels en soorten uit Tabel 1 uit de bijlage van de Flora- en faunawet zijn niet uitputtend onderzocht. Wanneer deze soorten werden aangetroffen tijdens het veldonderzoek dan zijn ze wel genoteerd. Deze waarnemingen worden ook kort besproken bij de resultaten.

Jaarrond beschermde vogels: Huismus

Het onderzoek naar de Huismus richtte zich op het in kaart brengen van de voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen binnen het projectgebied. Deze vogelsoort is geïnventariseerd tijdens de broedperiode. Deze periode strekt zich voor de Huismus globaal uit van maart – juni. Gedurende de periodes met de hoogste activiteit is het onderzoeksgebied lopend doorkruist. De waargenomen vogels zijn ingetekend op een veldkaart. Per individu zijn, waar mogelijk, de volgende gegevens genoteerd: de exacte locatie, het tijdstip van waarnemen, het gedrag, het geslacht en de leeftijd. De veldwaarnemingen zijn naderhand omgezet in broedcodes (Van Dijk & Boele, 2011). Op basis van deze landelijk gehanteerde broedcodes kan de broedzekerheid ingeschat worden. Hoe hoger de broedcode, hoe meer zekerheid is over een broedgeval.

Vleermuizen

Voor vleermuizen is het van belang om te onderzoeken welke functie(s) een projectgebied heeft. Naast de verblijfplaatsen zijn ook vaste vliegroutes en essentiële foerageergebieden van vleermuizen beschermd. Om dit effectief te kunnen onderzoeken is het Vleermuisprotocol ontwikkeld (NGB, VZZ & GaN, 2013). Het protocol maakt onderscheid naar de volgende functies en bijbehorende onderzoeksinspanning:

- *Kraam-/zomerverblijfplaats*
Dit onderdeel richt zich op de kraamkolonies en zomerverblijven van vleermuizen. In de kraamkolonies worden de jonge vleermuizen grootgebracht. Deze functionaliteit kan, afhankelijk per soort, onderzocht worden in de periode 15 mei – 15 juli op basis van tenminste twee bezoeken. In dezelfde periode worden aparte zomerverblijfplaatsen gebruikt door vleermuizen zonder jongen. De veldbezoeken voor deze typen verblijfplaatsen zijn uitgevoerd tussen 15 april en 15 september. Hierbij zijn twee bezoeken in de ochtendschemering uitgevoerd en één bezoek na zonsondergang.
- *Paarverblijven en Winterverblijfplaats*
De paar- en winterverblijven kunnen zich op andere locaties bevinden dan de zomerverblijfplaatsen. Om vast te kunnen stellen of het projectgebied deze functionaliteit herbergt is de woonwijk onderzocht op basis van twee veldbezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober. De bezoekerondes hebben plaatsgevonden vanaf zonsondergang.
- *Vliegroutes*
Deze functie is in kaart gebracht tijdens alle bezoeken in de periode 15 april – 15 oktober. De veldbezoeken vonden plaats in de avondschemering en het begin van de nacht.

De veldbezoeken zijn te voet afgelegd, waarbij m.b.v. een batdetector (Magenta Bat5, Petterson D240x) en zaklamp (Olight) het gebiedsgebruik door vleermuizen is ingetekend op een veldkaart.

Tabel 1. Datum, weersomstandigheden en doel per veldbezoek aan het projectgebied.

Datum	Bewolkingsgraad	Temperatuur	Wind	Soortgroep
08-04-2016	7/8	7°C	3 WZW	Huismussen
13-05-2016	2/8	16°C	4 N	Huismussen
08-06-2016	8/8	14°C	2 N	Vleermuizen
22-06-2016	4/8	22°C	2 ZZO	Vleermuizen
22-08-2016	0/8	18°C	3 WZW	Vleermuizen
12-09-2016	0/8	24°C	2 OZO	Vleermuizen

5 Resultaten

De bezoeken aan het plangebied hebben geleid tot de volgende resultaten. Per soortgroep worden de bevindingen besproken.

5.1 Vogels

Huismus

Bij de quickscan in april 2016 werd een roepende Huismus waargenomen op de dakgoot van het woonhuis in het projectgebied (Van Doorn & Elzerman, 2016). Tijdens de broedvogelinventarisatie in het voorjaar van 2016 is een nestplaats binnen het projectgebied aangetroffen. Op de dakgoot aan de achterkant van het woonhuis zat een mannetje te zingen (broedcode 4). In de directe omgeving van het projectgebied werd meer activiteit van Huismussen waargenomen. Op de woningen aan de Stougjesdijk zijn vijf territoria vastgesteld. Het betroffen hier voornamelijk zingende mannetjes voor de ingang van hun nestplaatsen (broedcode 4). In één geval werd een volwassen vrouwtje met nestmateriaal waargenomen dat naar het nest ging (broedcode 9). De hagen en boomgaardebomen binnen het blauwe kader (zie Figuur 6) werden gebruikt als zangpost en om in te schuilen.

De Huismus is een algemene en wijdverspreide broedvogel in de Hoeksche Waard (Luitwieler *et al.*, 1999). In de regio van het projectgebied zijn meerdere broedkolonies bekend (Sovon, 2016). Vanwege de forse achteruitgang in het aantal broedparen staat de soort op de landelijke Rode Lijst (Hustings *et al.*, 2004).

Figuur 6. De nestplaatsen van Huismussen (rode stippen) in het broedseizoen 2016. Het blauwe kader geeft een vast verblijfplaats van huismussen aan. Het rode kader geeft het projectgebied aan.

Algemeen

Naast de jaarrond beschermde Huismus zijn meer soorten broedvogels in het onderzoeksgebied waargenomen. Het betroffen typerende stadsvogels, zoals Turkse Tortel *Streptopelia decaocto*, Houtduif *Columba palumbus*, Merel *Turdus merula*, Pimpelmees *Cyanistes caeruleus*, Tijftjaf *Phylloscopus collybita* en Koolmees *Parus major*. Deze soorten kunnen tot broeden komen in de struiken en bomen in het projectgebied.

5.2 Zoogdieren

Vleermuizen

De Flora- en faunawet beschermt drie gebiedsfuncties voor vleermuizen: verblijfplaatsen, vaste vliegroutes en essentiële foerageergebieden. Uit de flora en fauna quickscan bleek het projectgebied met name geschikt te zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen (Van Doorn & Elzerman, 2016). Aangezien ze gedurende het jaar gebruikmaken van verschillende verblijfplaatsen is het projectgebied op verschillende momenten in het jaar bezocht.

Het projectgebied werd door een aantal vleermuizen gebruikt als foerageergebied. Per avond werden enkele exemplaren waargenomen. Een exact aantal is lastig te geven, maar vermoedelijk ging het om circa drie vleermuizen per avond. Hierbij is één soort waargenomen, te weten de Gewone Dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* (Figuur 7). Verspreid rond het projectgebied werden foeragerende vleermuizen waargenomen met een zwaartepunt bij de vaart langs de Papeweg.

Gedurende het voorjaar en de zomer zijn geen aanwijzingen gevonden voor een verblijfplaats. In deze tijd van het jaar worden kraamkolonies en zomerverblijven bezet. In de kraamkolonies worden de jongen grootgebracht en in de zomerverblijven zitten de vleermuizen zonder jongen (Limpens *et al.*, 1997). Zodra de jonge vleermuizen zelf kunnen vliegen verlaten ze de kraamkolonie. Gedurende de zomer verspreiden ze zich in de omgeving over meerdere kleine verblijfplaatsen. Deze blijven bezet tot in het najaar. Dit is ook de periode dat de mannetjes gaan baltsen om de vrouwtjes te lokken. Dan worden de paarverblijfplaatsen betrokken (Limpens *et al.*, 1997). Naarmate de herfst vordert verplaatsen ze zich meer naar de plek waar de winter doorgebracht gaat worden. Dit kan in de nabije omgeving zijn of op een hele andere locatie.

De Ruige Dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* komt bijvoorbeeld vanuit Oost-Europa om in Nederland te overwinteren (Dietz *et al.*, 2009). Deze soort kent dus een najaars- en voorjaarsmigratie zoals ook bekend is bij trekvogels.

Tijdens de najaarsbezoeken werd een baltsende vleermuis waargenomen. Een Gewone Dwergvleermuis vloog op 12 september 2016 fanatiek roepend over de vaart aan de noordoostkant van het projectgebied (Figuur 7). Het vermoeden bestaat dat het mannetje een paarverblijfplaats bezette bij een huis aan de Stougjesdijk of zelfs het pomphuis van de vaart. Bij het woonhuis binnen het projectgebied zijn geen baltsgeluiden van vleermuizen waargenomen. Een mannetje Gewone Dwergvleermuis vliegt rond zijn paarverblijf. Het is daardoor lastig om de exacte verblijfplaats vast te stellen. Gemiddeld verdedigt een Gewone Dwergvleermuis een territorium met een straal van 200 meter rondom zijn verblijfplaats (Sachteleben & Von Helversen, 2006).

Voor het gebruik van een vaste vliegroute tussen een verblijfplaats en het foerageergebied is geen aanwijzing gevonden.

Figuur 7. Locaties waar vleermuizen zijn waargenomen tijdens het onderzoek in 2016. Weergegeven zijn alleen vleermuizen die binding hadden met het gebied. Groene pijl = foerageerroute; Blauw = Gewone Dwergvleermuis. De stippen geven foeragerende exemplaren aan en de sterren baltsende vleermuizen.

Overige zoogdieren

Naast vleermuizen zijn geen andere beschermde zoogdieren in het projectgebied waargenomen. Deze worden op basis van de verspreiding en/of het biotoop ook niet verwacht aanwezig te zijn.

5.3 Overige soortgroepen

Buiten de jaarrond beschermde vogels en vleermuizen waren op basis van de quickscan geen andere strikt beschermde soorten te verwachten. Uit andere soortgroepen zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Deze worden op basis van de verspreiding en/of het biotoop ook niet verwacht aanwezig te zijn.

6 Conclusie en aanbevelingen

De twee bedrijfsloodsen met woning aan de Papeweg 5 te Oud-Beijerland zullen plaats maken voor twee woningen. In het kader van deze bestemmingplanwijziging is het projectgebied onderzocht op het voorkomen van beschermde flora en fauna. Het onderzoek richtte zich specifiek op de Huismus en vleermuizen, omdat uit een quickscan was gebleken dat het projectgebied geschikt was voor deze soorten (Van Doorn & Elzerman, 2016).

Tijdens het broedseizoen zijn de voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen van de Huismus in kaart gebracht. Het vleermuisonderzoek is jaarrond uitgevoerd om te bepalen waar zich beschermde functies bevinden. Het flora en fauna onderzoek heeft geleid tot de volgende resultaten:

Huismus

Binnen het projectgebied is één nestplaats vastgesteld. Deze nestplaats maakt deel uit van de groep broedende Huismussen in de woningen aan de Stougjesdijk. De hagen ten zuiden van het projectgebied en de boomgaard worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats. De nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen zijn gedurende het gehele jaar beschermd. Door tijdig mitigerende maatregelen te treffen en in de nieuwbouw weer voorzieningen ter compensatie aan te leggen wordt een overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen. Middels een ontheffingsaanvraag wordt getoetst of de maatregelen afdoende zijn.

Vleermuizen

Een klein aantal vleermuizen maakt gebruik van het projectgebied. Er zijn geen aanwijzingen dat de woning binnen het projectgebied gebruikt wordt als verblijfplaats. De tuin aan de achterkant van de woning wordt gebruikt als foerageergebied door een drietal Gewone Dwergvleermuizen. Aan de voorkant van de woning, boven de vaart is een Gewone Dwergvleermuis in baltsvlucht gehoord. Er zal geen ontheffing aangevraagd hoeven worden voor vleermuizen.

Conclusie

Er is één beschermde situatie vastgesteld. Het betreft een jaarrond beschermde nestplaats van de Huismus. In het Ecologisch Werkprotocol van het volgende hoofdstuk worden maatregelen benoemd ten behoeve van deze soort. Hiermee wordt voldaan aan de richtlijnen van de Soortenstandaard van het ministerie. Dit kan nog getoetst laten worden middels een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

De nieuwbouw van de twee woningen biedt voldoende mogelijkheden om ook in de toekomst deze objecten aantrekkelijk te maken voor de beschermde Huismus. Door in een vroeg stadium bij de planontwikkeling rekening te houden met flora en fauna kunnen niet alleen de Huismus, maar ook andere planten en dieren profiteren. Een integrale benadering van het groen en bebouwing in de ontwerpfase zorgt voor een prettige leefomgeving voor mens en dier (Kooijmans, 2009).

Zorgplicht en algemene broedvogels

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient men te allen tijde rekening te houden met de in de Flora- en faunawet opgenomen Algemene Zorgplicht (Art. 2). De Zorgplicht houdt in dat schadelijke effecten aan planten en dieren door menselijk handelen tot een minimum beperkt worden. Deze wettelijke verplichting geldt voor alle flora en fauna in Nederland ongeacht de beschermde status.

De struiken en bomen in het projectgebied bieden mogelijkheden voor broedvogels. Er wordt aanbevolen hiermee rekening te houden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Alle broedende vogels en hun nesten zijn beschermd ex. art. 11 van de Flora- en faunawet. Eventuele bomenkap, snoei- en sloopwerkzaamheden dienen dan ook buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen duurt globaal vanaf half maart tot en met half juli, maar is soortspecifiek en afhankelijk van klimatologische omstandigheden.

7 Ecologisch Werkprotocol

Bij de uitvoering van het nieuwbouwproject aan de Papeweg dienen onderstaande richtlijnen gevolgd te worden. In dit Ecologisch Werkprotocol zijn de maatregelen uit de Soortenstandaard van de Huismus (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014) geïntegreerd. Indien het Ecologisch Werkprotocol gevolgd wordt dan wordt een negatief effect van de werkzaamheden voorkomen.

- Voor de huidige nestplaats worden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden tenminste twee vervangende nestplaatsen gecreëerd. Dit is in lijn met de eisen die het ministerie stelt in de Soortenstandaard. Het vormt een tijdelijke vervanging voor de periode van sloop en nieuwbouw;
- De vervangende nestplaatsen worden binnen een afstand van 200 meter tot de huidige broedplaats worden aangeboden;
- Ze moeten worden aangebracht op een geschikte plek voor Huismussen. De locatie mag niet de hele dag in de zon hangen (i.v.m. hitte), maar ook niet geheel in de schaduw (i.v.m. kou). De voorkeur heeft noordelijke of oostelijke expositie of in de schaduw van een regengoot;
- De nestvoorziening wordt op tenminste drie meter hoogte aangebracht met voldoende schuilmogelijkheden binnen een straal van 50 meter. De plek moet voldoende veilig zijn voor predatoren. Daarnaast moeten voldoende potentiële foerageerplekken en slaapplekken in de directe omgeving aanwezig zijn;
- De alternatieve nestplaatsen moeten van voldoende duurzaam materiaal zijn en op een voldoende duurzame wijze bevestigd worden. Het materiaal waar de nestkasten of mussenpannen van gemaakt zijn mogen niet behandeld zijn met chemische middelen;
- De sloop en voorbereidende werkzaamheden vinden buiten de broedtijd van Huismus plaats. Deze strekt zich uit van begin maart tot en met eind augustus, maar kan van jaar op jaar enigszins variëren op basis van weersomstandigheden en het optreden van vervollegsels. Indien kort voor of na de broedtijd gewerkt gaat worden dan dient de projectlocatie vooraf gecontroleerd te worden door een ecooloog op broedactiviteit;
- In de nieuwbouw worden tenminste twee, permanente nestvoorzieningen gecreëerd, die voldoen aan bovenstaande eisen. Dit vormt de blijvende compensatie voor het verlies van de huidige broedplaats.

Het Ecologisch Werkprotocol is tijdens de werkzaamheden aanwezig op de projectlocatie. Voor aanvang van de activiteiten worden alle betrokkenen op de hoogte gesteld van de randvoorwaarden uit het werkprotocol. De verantwoordelijken voor de projectleiding, de ecologische begeleiding en uitvoering van het werk leggen dit vast middels een ondertekening van het parafenblad (zie voorbeeld in Bijlage 1). Indien gedurende de uitvoering afgeweken wordt van het Ecologisch Werkprotocol dan wordt dit eerst besproken met de betrokken ecooloog. De afwijkingen worden vastgelegd in een logboek (zie voorbeeld in Bijlage 2).

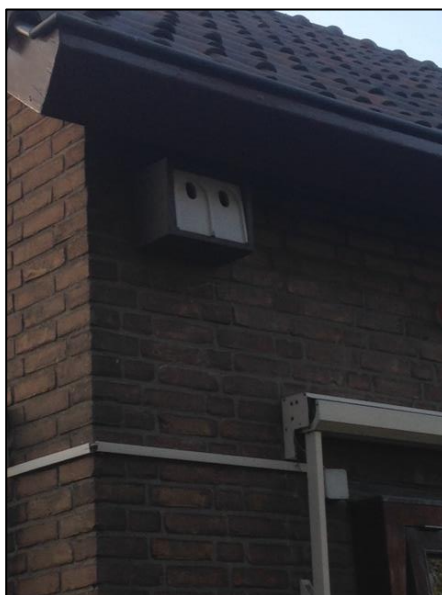
Na afloop van de werkzaamheden wordt verslag gedaan van de uitgevoerde maatregelen.

Noot: Maatregelen reeds uitgevoerd door initiatiefnemer

In augustus 2016 is door de initiatiefnemer alvast vervangende nestgelegenheid gecreëerd aan een woning aan de Stougjesdijk op ongeveer 50 meter van de te slopen woning (Figuur 8). De nestvoorziening is gecontroleerd tijdens het flora en fauna onderzoek. De nestgelegenheid voldoet aan de gestelde eisen van de soortenstandaard Huismus (Dienst Landelijk Gebied, 2014):

- Er worden voor de verloren nestgelegenheid twee nieuwe plaatsen aangeboden.
- De nieuwe nestlocatie ligt zo dicht als mogelijk (50 meter) bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats.
- De nieuwe nestkast voldoet aan de gestelde maten en hangt 3 meter hoog en beschut onder de dakgoot.
- Er is genoeg schuilgelegenheid in de vorm van struiken en bomen in de buurt.
- De nestkast hangt ruim 3 maanden voordat de sloopwerkzaamheden beginnen.

De initiatiefnemer heeft aangegeven dat de nestvoorziening niet tijdelijk, maar permanent beschikbaar blijft.

Figuur 8. Alternatieve nestgelegenheid aan de Stougjesdijk.

Literatuur

Dienst Landelijk gebied. 2014. *Soortenstandaard Huismus versie 2.0*. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle

Dienst Regelingen. 2009. *Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*. Ministerie van Landbouw, natuur en voedselkwaliteit, Den Haag.

Dietz, C., Von Helversen, O. en D. Nill. 2011. *Vleermuizen – Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. Nederlandse bewerking door P.H.C. Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.

Doorn E. van & S.D. Elzerman. 2016 *Flora en fauna quickscan Papeweg te Oud-Beijerland*. Rapportnr. 2016-N16. Elzerman Ecologisch Advies, Maasdam.

Furmankiewicz, J. 2003. The vocal activity of *Pipistrellus nathusii* (Vespertilionidae) in SW Poland. *Acta Chiropterologica*. 5(1): pp. 97-105.

Hustings, F., Borggreve, C., van Turnhout, C. & Thissen J. 2004. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Kooijmans, J.L. 2009. *Stadsvogels. Bouwen, beleven, beschermen*. Tirion, Baarn.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red). 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Luitwieler, M., Mesker, C., Strucker, R. & J. Verkerk (red). 1999. *Vogels van de Hoeksche Waard*. Hoeksche Waards Landschap, Oud-Beijerland.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2005. *Wijziging Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet*. Staatscourant 2 februari 2005, nr. 23, p. 16.

Ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij. 2009. *Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen*. 26 augustus 2009. Brief Dienst Regelingen, Den Haag.

NGB, VZZ & GaN. 2013. *Vleermuisprotocol 2013, 25 maart 2013*. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging VZZ & Gegevensautoriteit Natuur.

Sachteleben, J. & O. von Helversen. 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. *Acta Chiropterologica*. 8(2): 391-401.

SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Sovon, 2016. *Voorlopige verspreidingskaart Huismus broedseizoen*. Verkregen via <http://www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/deel/B>, geraadpleegd in oktober 2016. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage 1. Kennisname Ecologisch Werkprotocol

Project: Nieuwbouw Papeweg 5 Oud-Beijerland
 Datum start uitvoering:
 Uitvoerder:
 Contactpersoon uitvoerder:
 Tel.nr. contactpersoon:
 Ecologisch adviseur:
 Tel.nr. contactpersoon:
 Datum instructie:
 Opmerkingen:

Betrokkenen (Organisatie)	Naam (tel.)	Handtekening
Projectleider		
Toezichthouder		
Hoofd uitvoerder		
Ploegleider		

Bijlage 2. Logboek bevindingen en afwijkingen

Datum	Waarnemer (Naam + organisatie)	Bevinding / Afwijking werkprotocol	Paraaf*

**door ecologisch adviseur of projectleider*